

Colocacións con *make*, *take* e *do* + nome nun corpus do século XIX de textos ingleses científicos e literarios escritos por mulleres¹

Inés Lareo²

Universidade da Coruña

Este traballo céntrase no uso das colocacións formadas polos verbos *make*, *take* e *do* e un nome en textos escritos por mulleres nadas e educadas en Norte América e Reino Unido no século XIX. O obxectivo principal do estudo é comparar dous xéneros ben diferenciados, como son o que forman, por un lado os textos literarios e, polo outro, os textos científicos. Ó mesmo tempo quixemos centrarnos só en textos escritos por mulleres porque esta variable, o sexo, tirou resultados interesantes en anteriores investigacións. Restrinximos a investigación a estes tres verbos por ser os máis utilizados. O noso obxectivo é observar unha serie de variables extralingüísticas para ver como inflúen no uso das colocacións nesta época ou se se poden considerar relevantes dalgunha maneira. Entre as variables observaremos o xénero: ficción ou ciencia; o período: de 1800 a 1900; a orixe das autoras: Irlanda, Inglaterra e Estados Unidos; a idade das autoras á hora de publicar o libro e o tipo de texto do que proceden (cartas, ensaios, tratados ou libros de texto). Para obter os datos da investigación utilizaremos dous corpus: un de textos de ficción, que inclúe novelas escritas por mulleres e outro de textos científicos (o *Coruña Corpus* (CC)). Do CC seleccionamos só mulleres que publicaron textos da rama de ciencias naturais. Dentro deste eido, os textos pertencen ás seccións de ciencias da vida e de astronomía.

Palabras clave: historia da lingua, linguaxe científica, xénero, colocación, verbos de apoio.

This work studies the use of collocations formed by the verbs make, take and do followed by a noun in nineteenth century English in texts written by English-speaking women, born and grown up in North America and the United Kingdom. The aim of this study is to compare two different genres, fiction and science. We have focused our attention only on texts written by women because this parameter, sex, has shown interesting results in previous studies. We have limited this study to the search on these three verbs because they are the most widely used. Our aim is to

---

Data de recepción 10/03/2011 Data de aceptación 28/07/2011

¹ Tradución de Marta Araújo González e Samuel Sánchez González .

² Este traballo levouse a cabo grazas ó apoio da Universidade da Coruña, da Xunta de Galicia, a través do contrato Ángeles Alvariño, e do Ministerio de Ciencia e Innovación (FFI2008-01649/FILO).

use a variety of extralinguistic parameters to study their influence on the use of collocations in the period under survey, or if they can be considered somehow relevant. The parameters applied will be: genre (fiction and science), time-span (from 1800 to 1900), origin of the authoresses (England, Ireland and United States), age of the author when the work was published, and text-types they represent (letters, essay, treatise, text-book). To obtain our data two different corpora will be used: a fiction corpus, that includes novels written by women and a scientific corpus (the Coruña Corpus (CC)). From the CC we have selected only works written by women that belong to the field Natural sciences. Within this field, the works belong to the Life Sciences and Astronomy sections.

Keywords: language history, scientific language, genre, collocation, support verbs.

1. Introducción

Este traballo centrase no estudo dun elemento lingüístico nun corpus de textos escritos en inglés por autoras nativas no século XIX. O noso foco de interese son as colocacións formadas polos verbos *make*, *take* e *do* seguidos dun nome e a súa utilización nun corpus de textos de ficción (exemplos (1) a (3) e de textos científicos (exemplos (4) a (6))³. Decidimos seleccionar só obras escritas por mulleres polos motivos que se comentan no apartado 2. As mostras do corpus de ficción seleccionáronse de entre as que formaban o corpus utilizado en Lareo (2009a) e as do corpus científico de dúas das seccións do *Coruña Corpus*, (CC) proxecto que comentaremos con brevidade a continuación.

(1) [...] *that Mary could not all at once return it, without <making> some sensation among the workwomen* (Gaskell 1849)

(2) [...] *the light-coloured lashes be lifted a second and a blue eye, glancing out from under the screen, will <take> its brief, sly, searching survey* (Brontë 1857)

(3) [...] *but as she invariably gets her exercises, of every description, <done> by a fellow pupil* (Brontë)

(4) [...] *the lapse of many years seems to <make> no change in its appearance* (Pratt 1840)

(5) [...] *they however <took> note of a certain whitish spot on the planet's disc* (Clerke 1893)

(6) [...] *what wonders <does> the microscope* (Wakefield 1816)

O *Coruña Corpus of English Scientific Writing* (CC) é un proxecto que está levando a cabo o grupo Research Group of Multidimensional Studies in English (MuSTE) da Universidade da Coruña. A nosa intención é compilar un corpus de textos científicos escritos en inglés por autores nativos desa mesma lingua entre 1700 e 1900. O fin principal co que está sendo compilado este corpus é o de realizar investigacións lingüísticas e sociolingüísticas.

---

³ Trátase dun estudo cuantitativo no que se extraeron un total de 737 colocacións entre ambos os córpora (ver Táboa 3).

O corpus segue uns determinados criterios de compilación que afectan as disciplinas seleccionadas dentro do marco científico, a orixe e o sexo dos autores, o ano de publicación, e o tipo de texto, a edición, o número de palabras da mostra, etc. No referéndonos ás disciplinas utilizamos a clasificación da UNESCO para as ramas da ciencia e da tecnoloxía publicada en 1978 e que recolle seis campos ben diferenciados. Centrámolos en dous deses campos, perfectamente delimitados en forma e contidos, como son as humanidades e as ciencias naturais. Ata estes momentos contamos no noso corpus coas seguintes ramas ou disciplinas: filosofía, historia, astronomía, química, ciencias da vida e física.

Ademais da antigüidade dos textos e da condición de que os autores recibiron a súa educación nun país de fala inglesa como Estados Unidos ou Reino Unido, xa que os principais usuarios do corpus son filólogos de lingua inglesa, o sexo dos autores supuxo un desafío á hora de completar o traballo. Conscientes do papel da muller tamén neste campo quixemos que a muller se vexa dignamente representada no noso corpus, criterio de selección que nos ocasionou bastantes problemas ó tratarse de textos relativos ás ramas científicas dun período anticipado, momento no que a muller intentaba ocupar un lugar no campo da ciencia⁴.

O uso de colocacións é un dos temas de estudo no CC, sobre todo se temos en conta que, a pesar de existiren na maior parte das linguas, o seu uso cotián e estendido é unha característica da lingua inglesa, como sinalan Olsson (1961:229), Renský (1964:291), Downing (1982) ou Allerton (2002). En moitos casos explicouse o seu uso frecuente como indicador da linguaxe coloquial. Neste senso Dixon (1992) resalta funcións estilísticas como son, na súa opinión, que este tipo de construcións levan unha carga de amizade e intimidade que se atopan máis a miúdo no estilo coloquial ca no formal (Poutsma 1926; Curme 1947; Wierzbicka 1982). En Dirven e Geiger (1989:46) fálase, incluso, da súa extremada frecuencia na lingua falada, mentres que Biber et al. (2000:1028-1029) contradín esta opinión baseándose nos resultados da súa comparación entre a lingua falada e escrita. De feito, en contra das opinións precedentes, aínda que admiten que *have* se emprega nun estilo máis coloquial, Biber et al. falan deste uso dos verbos *make*, *have* e *take*, de feito, moito máis frecuente no rexistro escrito e concretamente nas noticias e na prosa académica. Atopamos opinións similares en Nickel (1968:2), Stein (1991) ou Wotjak (1998:267), entre outros. Para o período anterior a 1800 e baseándose de novo no seu aspecto coloquial Dixon (1992) explica a escaseza destas construcións na literatura porque esta non reflectía este uso “coloquial” da lingua. Non obstante, os estudos de épocas anteriores no desenvolvemento da lingua coma o de Claridge (2000:174, 192, 197), onde se

---

⁴ As mulleres que se incluíron no CC son moitas delas pioneiras no mundo científico. O campo científico nos séculos XVIII e XIX abarcaba disciplinas que hoxe en día ninguén consideraría como ramas da ciencia (por exemplo a astroloxía ou a alquimia), pero que si o eran en tempos pasados. Por este motivo poida que algúns dos escritos non sexan considerados hoxe en día como representativos de textos científicos, ben por non mostraren un suficiente contido científico ou por iren dirixidos a unha audiencia xuvenil, coma o texto de Priscilla Wakefield (1816). Non obstante, se queremos ser fieis ó momento que estamos estudando, as obras destas mulleres deben ser tamén valoradas como parte dos escritos que pertencían a ese campo.

comparan ademais os seus resultados cos obtidos por Hiltunen (1999) e Kytö (1999) (todos sobre o período anterior ó noso, é dicir, no Inglés Moderno ***Prematuro, pero con diferentes corpus) conclúe que, nese momento, existía unha preferencia no uso destas combinacións polos contextos máis formais e o rexistro escrito, pero ó mesmo tempo tamén polos textos con diálogos. Kytö (1999) tamén obtén uns resultados similares, dos que colixe que se utilizan igualmente no estilo persoal e no formal. No tocante ó seu uso, nos textos de ficción a partir de 1800, Strang (1986) afirma que a partir dese momento a literatura se volve máis coloquial, opinión que concorda con Dixon (1992), feito que favorece o rápido ascenso destas construcións, debido ó seu carácter tamén coloquial.

Partindo das opinións expostas por estes autores para os períodos anterior e posterior ó que analiza este artigo, observaremos, a través dos resultados obtidos do noso corpus, se na selección de mostras de textos relacionados co mundo da ciencia se fai un maior uso destas colocacións ou se, pola contra, se obteñen máis resultados na parte de ficción. No tocante á discusión de se eran ou non representativas do estilo coloquial, nese momento, observaremos en que tipo de textos se acadan máis resultados. A través dos datos obtidos poderemos comprobar se o matiz coloquial que lle adxudican algúns autores se sostén ou se, pola contra, como expoñen outros traballos, obtemos máis na parte da ciencia que na da ficción. Por outro lado clasificamos os textos científicos segundo o grao de especialización que mostran para comprobar se este sería tamén un parámetro decisivo do seu uso, obtendo menos resultados nos textos cun maior grao de especialización.

Dentro das variables analizadas atopase tamén a orixe das autoras, concretamente Estados Unidos, Inglaterra e Irlanda⁵. Aínda que non localizamos estudos previos que analicen esta variable, parécenos que os resultados poderían axudar a esclarecer se esta variable debería terse en conta á hora de falar do uso destas colocacións en diferentes tipos de textos. A inclusión de textos con autoras de orixe irlandés permítenos comprobar se estes seguen a ser os que máis colocacións utilizan, como se constatou en estudos anteriores. Por último, tamén se comprobará o parámetro idade, aínda que tampouco o tiveron en conta outros investigadores deste tema. Partimos da premisa de que no século XIX o uso de colocacións era un signo de modernidade non moi ben aceptado polas clases altas como expón Bailey (1999) e das opinións de Philips e Reynolds (1988:71-72), sobre o uso de variables lingüísticas máis formais e vistas como “máis correctas por todos” pola parte das mulleres, así coma as de Milroy *et al.* (1994), sobre o papel da muller como “creadora” de formas de prestixio e de normas, o das de Labov (1991), que chega á conclusión de que as mulleres son moito máis innovadoras cós homes en cuestións lingüísticas. Comprobarase, entón se as autoras

---

⁵ As autoras seleccionáronse de dous corpus diferentes nos que se incluían tanto científicas do Reino Unido coma dos Estados Unidos. Como a data de publicación dentro do período se utilizou tamén como variable, tratouse de que tanto os textos de ficción coma os correspondentes textos científicos se publicasen en datas moi próximas. Esta selección motivou que unha das autoras do corpus científico sexa americana, dado que esta era a única posible para seleccionar pola data. Dentro da zona europea para a adscrición da procedencia das escritoras non se tivo en conta o lugar de nacemento senón o lugar que puidese ter máis influencia na adquisición dos hábitos lingüísticos.

máis novas utilizan máis este recurso cás máis maduras. Ó considerarse o seu uso un signo de modernidade, sería máis fácil que as máis novas o incorporasen con máis rapidez ó seu propio idiolecto, mentres que as máis maduras resistiríanse máis a esta nova tendencia.

2. Descrición do corpus e metodoloxía

O esquema que seguirá o traballo será o seguinte. Este apartado dedicarase a describir os córpora utilizados para o traballo. O apartado 3, ó tipo de colocación no que xa nos centramos. No punto 4 expóranse os resultados da nosa busca centrándonos nos seguintes puntos: diferenzas entre ciencia e ficción; distribución dentro do período; distribución tendo en conta se o texto é máis ou menos formal; orixe das autoras e distribución xeográfica; por último, relación entre a idade e o número de colocacións; e resultados individuais dos tres verbos analizados.

Para obter os datos deste estudo utilizamos un corpus cun cómputo total de palabras de 343.948 (300.631 de ficción e 43.317 de ciencia). O corpus está formado por dúas partes ben diferenciadas extraídas á súa vez de dous córpora máis amplos. A parte da ficción contén mostras de novelas inglesas utilizadas con anterioridade para a busca de colocacións (Lareo 2006, 2009a). A parte científica confórmana textos en inglés pertencentes ós corpus CETA (*Corpus of English Text on Astronomy*) e CELiST (*Corpus of English Life Sciences Texts*), ambos os subcorpus do *Coruña Corpus*. Tanto a parte literaria coma a científica restrínxense ó século XIX e os textos foron publicados entre 1812 e 1894. Aínda que o total de palabras incluídas en cada parte do corpus non é a mesma, os resultados normalizáronse a 10.000 para obter así unhas cifras que se puideran comparar⁶.

A decisión de incluír só traballos escritos por mulleres, aínda que non temos coñecemento doutros autores que trataran este aspecto previamente con relación ó tema proposto, débese a que este parámetro tirou resultados interesantes en estudos anteriores (Lareo 2009a). Polo tanto, para obter una comparación máis fidedigna, xa que este parece un punto importante no que se refire ó uso das colocacións, decidimos non engadir unha variable que puidera desvirtuar os datos e, seguindo as ideas expostas por Holmes (1999:462) con respecto á influencia do sexo do falante á hora desenvolver e utilizar un modelo de lingua diferente, centrámonos só en mulleres.

O corpus de textos literarios inclúe novelas escritas por mulleres no Reino Unido no século XIX. Na Táboa 1 inclúense datos biográficos e bibliográficos de textos e autoras, comezando polo nome da novelista, a súa orixe⁷ ou onde adquiriu os seus

⁶ Debido a que o noso corpus se compilou con mostras extraídas de dous córpora xa existentes, o cómputo de palabras de cada mostra é diferente, oscilando entre as 75.000 palabras para as mostras de ficción e arredor de 10.000 para as de ciencia. Aínda que se extraeron todos os exemplos localizados no corpus, a normalización a 10.000 palabras (é dicir, cantos resultados obteríamos en cada mostra se todos tiveran 10.000 palabras), é necesaria para poder comparar córpora con tamaños diferentes (ver Táboa 3).

⁷ Como se apuntou na nota 4 coa orixe non nos referimos a onde naceu senón ó lugar que puido influír máis na adquisición dos seus hábitos lingüísticos: así, a Maria Edgeworth que naceu en Oxfordshire pero que se trasladou coa súa familia a unha idade temperá a Irlanda (Lawless 1904), optamos por etiquetala como irlandesa porque foi unha das representantes máis importantes da literatura irlandesa.

hábitos lingüísticos, a data de publicación da obra, a data de nacemento, a idade que tiña cando se publicou a obra e o título da mesma. Na última columna recóllese o cómputo total do corpus de ficción.

NOME	ORIXE	PUBLI-CACIÓN	NACE-MENTO	IDADE	TÍTULO	TOTAL
Edgeworth, Maria	Irlanda	1812	1767	45	The Absentee	300.631
Gaskell, Elizabeth	Inglaterra (Londres)	1848/1849	1810	38	Mary Barton: A Tale of Manchester	
Brontë, Charlotte	Inglaterra (Yorkshire)	1857	1816	41	The Professor	
Somerville, Edith OE.	Irlanda (Cork)	1894	1858	36	The Real Charlotte.	

Táboa 1: Información do corpus de ficción

Para a compilación deste corpus seguíronse unha serie de criterios segundo o período, a orixe dos autores, obras, etc que exporemos a continuación. A elección do período (1800-1900) levouse a cabo tendo en conta a opinión de Görlach (2004:2) e Beal (2004:191) verbo da importancia e idoneidade dos séculos XIX e XX para as investigacións dialectolóxicas e sociolingüísticas. Tamén tivemos en consideración os cambios sociais e lingüísticos que se producen no século XIX na lingua inglesa (Bailey 1999; Görlach 1999; Kytö *et al* 2000; Beal 2004)⁸, a súa proximidade ó que podemos considerar inglés actual e os escasos estudos sobre o uso das colocacións nesta época. A data de comezo para analizarmos estas colocacións en Inglés Moderno Tardío (1800) estableceuse tendo en conta as opinións de Mele e Martin (2001:582) e a data final estipulada por Osselton (1984) para o seu estudo sobre Inglés Moderno Antigo que abarca de 1500 a 1800. Por último, dado que o corpus só se nutre de textos escritos por mulleres, tamén tivemos en conta as opinións de Woolf (1929:34) sobre o rexurdimento das mulleres escritoras na Inglaterra de finais do XVIII e principios do XIX.

Debido á amplitude do lapso temporal abarcado polo corpus consideramos oportuno dividilo en subperíodos de 50 anos para poder estudar mellor os cambios. Desta maneira os bloques temporais que compoñen o corpus serán 2: de 1800 a 1850; e de 1850 a 1900. Dentro de cada bloque incluíronse dúas mostras –unha de cada un dos dous xéneros– para os primeiros 25 anos de cada subperíodo e outras dúas para os últimos 25 anos (as mostras utilizadas foron oito).

⁸ É evidente, como subliñan estes autores, que os cambios sociais, políticos e económicos crean as condicións apropiadas para que se produzan cambios lingüísticos, aínda que en por si non poden ser a causa deles. Por exemplo, a acta da educación elemental de 1870 provoca un descenso no nivel de analfabetismo. Este feito favorece o aumento de lectores tanto de literatura coma de xornais. Ó mesmo tempo, as novas políticas comerciais favorecen o intercambio cultural (e lingüístico) entre diferentes rexións; e os cambios sociais permiten un tímido desenvolvemento e a evolución do mundo feminino, incluídas as súas aspiracións e a súa maneira de pensar e de expresarse. As mulleres, que ata ese momento puideran acceder a batallas dialécticas só a través das conversas nos salóns de persoas importantes, comezaron a introducirse nas universidades.

Verbo do tipo de textos seleccionados diremos que o corpus literario abarca só o xénero⁹ de ficción¹⁰, máis concretamente, a novela. Despois dunha serie de consideracións sobre o tipo de textos que debiamos introducir nesta parte do corpus, e dada a natureza dos fenómenos lingüísticos que queremos analizar, pensamos que o xénero de ficción posúe unha maior variedade de vocabulario e mestura de estilos dada a habilidade dos autores ó trátaren de reproducir a forma de falar de personaxes de distinta clase social e ó incluíren o uso de dialectos e variedades rexionais (Bailey 1999; Beal 2004). Esta decisión permítenos levar a cabo unha comparación entre dous bloques ben diferenciados como son as novelas e os escritos científicos.

En ambas as seccións do noso corpus decidiuse que as autoras fosen falantes nativas de inglés e rexeitáronse obras traducidas para evitar a interferencia doutras linguas nos resultados. Este punto é tamén importante porque, como constataron Hoffmann e Lehmann (2000), dada a arbitrariedade da selección dos elementos dunha colocación, a habilidade ou a intuición que amosan os falantes nativos en relación ás colocacións é moi superior á dos que utilizan o inglés como unha segunda lingua aprendida posteriormente.

A selección de primeiras edicións, ou de edicións posteriores sempre que o tempo transcorrido entre cada unha delas non sexa superior a 30 anos, permitiunos facer un estudo tendo en conta a idade da autora ó escribir a obra (idades que oscilan entre 34 e 66 anos)¹¹ e tamén a centrarnos nun punto concreto da evolución da historia. De ser a idade un factor decisivo, permitiunos comprobar se as autoras de máis idade podían ser máis conservadoras á hora de utilizaren estas colocacións ou viceversa.

A orixe das autoras é outro dos parámetros analizados. No caso do corpus de ficción seleccionáronse dúas novelistas de Inglaterra e dúas de Irlanda. O corpus científico é un pouco máis variado xa que inclúe unha escritora americana. Queríamos poder seleccionar autoras das mesmas zonas en ambos os corpóra, pero o feito de localizar escritos de mulleres científicas no século XIX, que ademais coincidiran coas datas dos escritos de ficción, xa supuxo un problema arduo.

O corpus científico nútrese de textos extraídos do *Coruña Corpus*, concretamente dos subcorpus de astronomía (CETA) e ciencias da vida (CELiST). Os criterios básicos de compilación son os mesmos que comentamos para o corpus de ficción que se utilizou neste estudo e presentan pequenas variacións canto ó número de obras incluídas por decenio, número de palabras das mostras etc (Moskowich-Spiegel e Crespo 2007; Moskowich e Parapar 2008; Crespo e Moskowich 2009; Lareo 2010).

---

⁹ Somos conscientes de que o uso de etiquetas como xénero, rexistro etc suscitou grandes debates; por este motivo aclararemos que, cando nos referimos ó “xénero de ficción” neste artigo, estámonos referindo a textos literarios en prosa que se encadren dentro das novelas.

¹⁰ Os textos do corpus literario extraéronse da *Chadwyck-Healey Collection*. Esta base de datos ofrece máis de 350.000 obras americanas e inglesas que abarcan dende o século VIII ata a primeira metade do século XX. Os nosos textos forman parte da sección que comprende *Nineteenth-century Fiction*. As obras que conteñen esta sección están comprendidas entre 1781 e 1903.

¹¹ Nos casos nos que non se conseguiu unha primeira edición, a idade estableceuse tendo en conta a data da primeira edición.

No caso do corpus científico, como xa comentamos, foi máis problemática a localización de textos escritos por mulleres. Por este motivo non foi posible utilizar unha soa disciplina do CC e finalmente optamos por incluír tres autoras do CELiST e unha de CETA. As datas dos textos literarios tamén restrinxían as nosas opcións, xa que queríamos que os textos se publicasen en datas moi similares ás dos textos de ficción para que a variable tempo non puidese ter unha influencia directa. Non obstante, e dado que ambos os subcórpora pertencen á rama das ciencias naturais da clasificación da UNESCO (1978), optamos por agrupalas para este estudo.

Na Táboa 2 inclúese información similar á da Táboa 1 sobre as autoras e as obras do corpus científico.

DISCIPLINA	NOME	ORIXE	PUBLI	NAC.	IDA-DE	TÍTULO	TOTAL
Ciencias da vida	Wakefield, Priscilla	Inglaterra (Tottenham)	1816	1750	66	<i>An introduction to the natural history and classification of insects, in a series of familiar letters</i>	43.317
	Pratt, Anne	Inglaterra (Kent)	1840	1806	34	<i>Flowers and their associations</i>	
	Agassiz, Elizabeth	USA	1859	1822	37	<i>A First Lesson in Natural History</i>	
Astronomía	Clerke, Agnes M.	Irlanda (Cork)	1893	1842	51	<i>A popular History of Astronomy during the 19th-century</i>	

Táboa 2: Información do corpus científico

O proceso de busca no corpus foi a través dos tres verbos. Unha vez localizados todos os exemplos, comprobáronse os diferentes lexemas¹² ós que fan referencia os nomes no *Oxford English Dictionary-online* (OED). Os lexemas identificáronse cun número e cunha letra dependendo do sentido que representen. Debaixo de cada verbo os números representan as frecuencias de uso localizadas no corpus (ver apéndice A).

3. Concepto de colocación

Continuando co traballo realizado en Lareo (2009a) e para facer posible unha comparación entre as dúas partes do noso corpus, seguimos as mesmas premisas aplicadas nese estudo. Aínda que o termo *colocación* se utiliza para designar un amplo número de frasemas, neste traballo utilízase no sentido da *Meaning-Text Theory* (MTT) de Mel'čuk e os seus colaboradores (Mel'čuk e Polguère, 1987; Mel'čuk, 1995, 1998). Nesta teoría unha colocación é un semi-frasema formado, cando menos, por dous lexemas e que Mel'čuk (1995:182) describe da seguinte maneira:

¹² No sentido de Mel'čuk (1988:168) “*a lexeme is a word taken in one, well-specified sense*”. A identificación dos diferentes sentidos é determinante nunha combinación léxica coma a que se presenta aquí (Verbo + Nome), porque é ese sentido concreto o que rexe a selección dun determinado verbo.

A collocation AB of L is a semantic phraseme of L such that its signified 'X' is constructed out of the signified of one of its two constituent lexemes—say, of A—and a signified 'C' [so that 'X' = 'A ⊕ C']¹³ such that B expresses 'C' contingent on A.

Por exemplo na colocación inglesa *make a promise*, o nome *promise*, como base da colocación, mantén o seu significado, pero o verbo *make*, como colocativo, expresa un novo sentido, neste caso “realizar, levar a cabo”. Este novo sentido representase por unha das funcións léxicas de Mel'čuk (1996), que é a de Oper. A colocación *pay a visit* mostra quizais mellor como o verbo *pay* se selecciona sen ningunha razón evidente, polo nome *visit* para expresar ese sentido de “realizar, levar a cabo”. A función deste verbo é permitir a realización do nome, xa que o significado primario do verbo *pay* “pagar” perdeuse e este verbo pasa a utilizarse coma un verbo de apoio (Alonso 2004) /soprote/deslexicalizado, etc polo nome *visit*, formando así unha colocación.

Cómpre lembrar tamén que Mel'čuk a esta relación semántica chámalle “función léxica”, por analogía coas funcións matemáticas. Leed e Nakhimovsky (1990) tamén resaltan esta analogía entre ambas as funcións e subliñan que os elementos dunha combinación sintagmática formada por un verbo e un nome se relacionan un co outro. Nestes casos o verbo contestaría a pregunta “que é o máis característico que podes facer con este nome?” Por exemplo, no caso do nome inglés *promise* o que principalmente podes facer con el é *make it, break it, keep it*. Todos estes verbos serían colocativos do nome inglés *promise* e axudan a formar todas estas colocacións, que representan á súa vez diferentes funcións léxicas.

Aínda que a maior parte dos nomes que forman combinación con estes verbos son predicativos, tamén tivemos en conta no noso estudo colocacións con nomes case-predicativos. Nestes casos o verbo non sempre estaría desprovisto de contido semántico. Seguindo a Alonso (2004:118,149) os nomes case-predicativos serían aqueles que fan referencia a obxectos, seres e substancias físicas. Estes nomes, aínda que concretos, tamén teñen argumentos, tomados prestados das situacións particulares coas que están relacionadas tanto os obxectos coma os seres ou as substancias. Ó grupo dos sentidos case-predicativos a autora adscribelle os nomes de “funcións (*ministro, ayudante, madre*)”, “artefactos (*instrumento, tren*)”, “institucións (*universidade, prisión, hospital*)”, “partes do corpo”, etc. Os exemplos que utiliza Alonso destes nomes son: *medicamento*, no que distingue dous argumentos (X - o paciente - e Y -a enfermidade-) o *ministro*, con tres (X é ministro da carteira Y do país Z) e comenta que se adoitan combinar “con verbos de realización, que expresan a utilización da entidade designada como *conducir un coche, tomar un medicamento*”, etc (Alonso 2004:118-119).

---

¹³ O símbolo $\oplus$ (*operation of linguistic union*) é a reminiscencia dunha suma aritmética que se usa nesta teoría para representar a combinación de elementos lingüísticos baixo unhas certas regras (Mel'čuk 1995:174; 1998:27).

4. Análise comparativa

Como xa mencionamos con anterioridade, dado que non todas as mostras teñen o mesmo número de palabras, o primeiro paso foi normalizar todos os resultados a 10.000 palabras, para obter deste xeito uns datos comparables. Na primeira liña de cada fila inclúese en primeiro lugar o número de colocacións localizadas en cada texto para cada verbo e en “N=” o número de colocacións se todos os textos tivesen 10.000 palabras. A columna “NT” reflicte o número total normalizado de colocacións cos tres verbos. A seguinte columna “TT” (tipo de texto) recolle os diferentes tipos de textos analizados (carta, ensaio, libro de texto, tratado, novela). Os número que incluímos ó lado de cada tipo representan o grao de especialización, nos que 1 representa os máis especializados; e 4, os menos. En “Ori” sinálase o lugar de procedencia da autora e na columna seguinte a idade que tiña cando publicou o texto.

XÉNERO	AUTOR	MAKE	TAKE	DO	NT	TT	ORI.	IDA DE
Ciencia Ciencias da vida	Wakefield (1816)	7 N=7'1	4 N=4	1 N=1	12'1	Carta-4	Ing	66
	Pratt (1840)	4 N=4	4 N=3'9	0 N=0	7'9	Ensaio-1	Ing	34
Ficción	Edgeworth (1812)	97 N=12'8	70 N=9'2	57 N=7'5	29'5	Novela	Irla	45
	Gaskell (1849/1848)	54 N=7'2	56 N=7'5	37 N=4'9	19'6	Novela	Ing	38
Ciencia da vida	Agassiz (1859)	12 N=9'2	4 N=3	2 N=1'5	13'7	Libro-3 Texto	USA	37
Astro	Clerke (1893/1885)	13 N=12'3	6 N=5'7	0 N=0	18	Tratado-2	Irla	43
Ficción	Brontë (1857)	64 N=8'5	68 N=9	19 N=2'5	20	Novela	Ing	41
	Somerville (1894)	74 N=9'8	56 N=7'4	28 N=3'7	20'9	Novela	Irla	36

Táboa 3: Datos do estudo

No Gráfico 1 preséntanse os datos obtidos en relación á súa distribución no corpus de ficción e no de ciencia. As columnas en gris escuro representan as colocacións no corpus de ficción. O F que precede a data identifica o corpus e a data é a correspondente á publicación do texto. Para o corpus científico utilizouse o C e a cor gris clara. Seguindo este gráfico podemos analizar os seguintes datos: a evolución de cada un dos córpora durante todo o período e, xa que seleccionamos mostras en ambos os córpora publicados en datas moi próximas, poderemos realizar unha comparación entre ficción e ciencia dentro da mesma década.

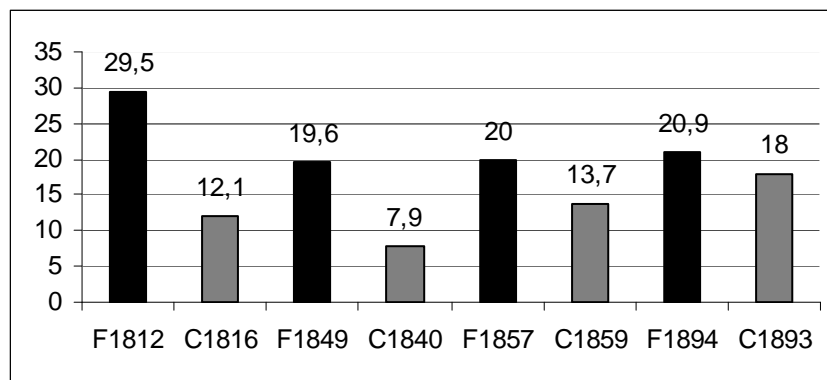

Gráfico 1. Distribución das colocacións en ficción e ciencia no século XIX

Os resultados normalizados sinalan no corpus de ficción unha maior utilización de colocacións a principios de século, manténdose posteriormente o cómputo nunhas cifras moi similares ata o remate do período. Dixon (1992) e Strang (1986) afirman que a partir de 1800 a literatura se volve máis coloquial, feito que favorece o rápido ascenso destas construcións, debido tamén ó seu carácter coloquial. Do mesmo modo Bailey (1999:228-230) afirma que no século XIX prodúcese un increíble aumento destas construcións. As razóns que engade Bailey céntranse na predilección neste século polo emprego de nomes. Este afán polos empregar, observado desde 1800, leva, segundo Bailey, incluso á creación de novos nomes a partir doutros xa existentes como *cigarette* de *cigar* ou a novos nomes produto da pura invención.

O cambio nas connotacións sociais observado por Bailey (1999) contra finais de século é tamén importante. O uso de colocacións Verbo + Nome no canto do uso do verbos equivalentes comeza a ser considerado como un signo de modernidade, pero tamén como identificador de clases sociais máis baixas. Unha posible explicación para os resultados obtidos pola obra de 1812 de Edgeworth pode atoparse na natureza e orixe da historia. A autora é unha das principais representantes da literatura irlandesa que trata de reflectir esa loita entre dúas culturas, entre diferentes clases, entre poderosos e traballadores, etc. Precisamente nesta novela a meirande parte das personaxes son irlandesas nunha loita continua entre a cultura inglesa e a irlandesa. Esta mesma escritora tamén a mentan Bailey (1999:68) e Beal (2004:202) á hora de falaren da representación dos dialectos na literatura do século XIX: os dous destacan a ansia que ela tiña por introducir na ficción diálogos no estilo coloquial auténtico, onde as personaxes poidan empregar o dialecto ou a fala propia da súa terra, Irlanda. Como xa se dixo, é de Irlanda de quen todos os estudos previos publicaban cifras superiores a outras zonas no uso de colocacións (Lareo; Esteve 2008; Lareo 2009a; 2011). Os demais resultados do corpus de ficción son bastante similares durante todo o século e mostran signos de estabilidade no uso de colocacións.

Centrándonos nas columnas que representan os resultados de ciencia e aceptando que o rexistro científico tamén se vale das colocacións, como demostran estudos anteriores, vemos que se aprecia unha diminución a finais da primeira metade do XIX,

concretamente no texto de 1840. Non obstante, co tempo, os resultados amosan un aumento paulatino. No corpus científico si que se aprecia un aumento segundo avanza o século, como mencionaba Bailey, aínda que neste caso esteamos tratando con textos científicos. Estes resultados concordan coas opinións de Biber, Johansson, Leech, Conrad e Finegan (2000:1028-29) sobre o uso dos verbos *make*, *have* e *take* no inglés actual. Os autores apuntan, como xa dixemos, que o seu uso é moito máis común no rexistro escrito e concretamente nas noticias e na prosa académica.

No Gráfico 2 podemos comparar máis claramente os resultados de ambos os corpóra con relación ó período. Os rombos de cor gris escura representan os textos de ficción e os cadrados de cor gris clara, os de ciencia. Neste gráfico pódese ver que os resultados do corpus científico, en calquera momento da súa expansión temporal, son inferiores ós de ficción. Podemos supor entón que o seu emprego xeneralizado no mundo científico –e por tanto máis próximo á prosa académica– non é tan obvio no século XIX. Ademais os textos científicos mostran un vocabulario máis especializado en xeral, incluso os que van dirixidos a unha audiencia menos experta; non obstante, en estudos previos como Lareo (2008), no que se analizou só un tipo de colocación e cun corpus do mesmo século formado só por escritos de homes pertencentes ó campo da ficción e da ciencia (astronomía e matemáticas), os resultados foron superiores no corpus científico. Pola contra, en Lareo (2009b) no que se analizaba o mesmo período e se comparaban tamén os resultados da ciencia (concretamente matemáticas) e da ficción en textos escritos por homes, os resultados foron só lixeiramente superiores nos de ficción. Será interesante analizar textos do mesmo período e do mesmo subcorpus do CC para contrastar que os resultados anteriores non fosen influídos pola variable sexo: é dicir, que o seleccionar só textos escritos por mulleres non sexa a causa destas diferenzas.

No tocante ó corpus científico, os resultados son máis baixos que no de ficción, e a súa evolución ó longo do período é máis desigual. Concretamente a últimos da primeira metade de século prodúcese un descenso que se pode ver afectado polo tipo de texto analizado, como comentaremos máis en diante. Polo demais, o uso de colocacións só despunta na fin do século pero, neste caso, tamén se trata dun texto producido por unha autora irlandesa, reforzando así a nosa hipótese.

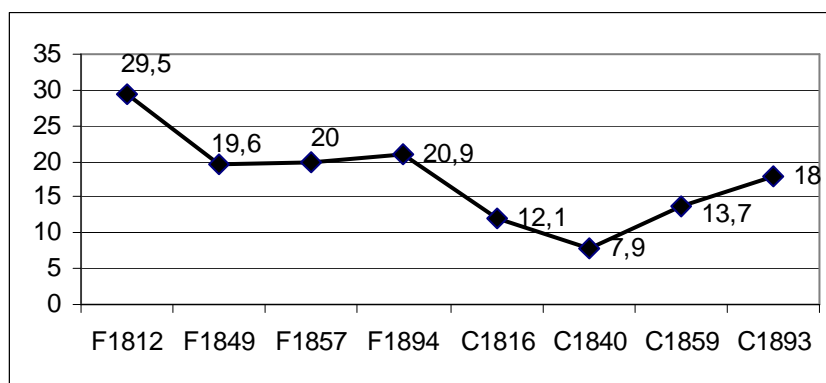

Gráfico 2: Distribución temporal entre ficción e ciencia

No tocante ós diferentes tipos de texto que forman o corpus científico, se reparamos na Táboa 3 na columna TT (tipo de texto), vemos que o que presenta un menor número de colocacións é un ensaio (1840). O ensaio é quizais un dos tipos de texto, xunto co tratado, que podemos considerar máis específico ou especializado: e isto pode ser unha das razóns para que nel se dea un menor uso de colocacións. Pola contra, se observamos os tipos de texto e o grao de especialización designado para cada unha das mostras (Táboa 4) vemos que, aínda que o ensaio cumpre coas premisas establecidas, non as cumpre o tratado, que sería o seguinte en grao de especialización e por tanto o seguinte en menor número de colocacións. Neste caso é interesante observar que o tratado incluído é unha historia “popular” da astronomía. Ese adxectivo é, se cadra, neste caso concreto, o que pode facer variar o grao de especialización previamente asignado; ou poida que os resultados para o tratado se vexan tamén influídos pola orixe da autora, Irlanda. Aínda que a nosa distribución segundo o grao de especialización era ensaio, tratado, libro de texto e carta, o resultado final é ensaio, carta, libro de texto e tratado, cambiando as posicións as cartas co tratado. Estes parámetros xa se utilizaron en estudos precedentes (Lareo 2011) e obtivéronse tamén uns datos pouco claros. Será polo tanto necesario seguir aplicando estes criterios a posteriores análises para poder obter uns resultados concluíntes.

TIPO DE TEXTO	ESPECIALIZACIÓN	COLOCACIÓNS (10.000)	POSICIÓN DE - A +
Ensaio	1	7'9	Ensaio
Tratado	2	18	Carta
Libro Texto	3	13'7	Libro de texto
Carta	4	12'1	Tratado

Táboa 4: Distribución segundo o tipo de texto e grao de especialización

No tocante á idade, recollida na Táboa 3, partimos da premisa de que as autoras de máis idade poderían utilizar menos colocacións. Pensamos que, canto maior fose a idade, a posición á hora de escribir e o emprego de elementos cada vez máis populares, como eran as colocacións no século XIX, sería máis conservadora. Non obstante os resultados finais non nos permiten nin afirmar nin negar esta hipótese. O certo é que non podemos establecer unha relación clara entre a idade das autoras cando escribiron as obras e o emprego que estas fan das colocacións. Ó incluír tamén a variable temporal, os resultados pódense ver alterados por unha ou outra variable.

Un dos últimos puntos que analizamos é a variable orixe (lugar no que as autoras adquiriron os seus hábitos lingüísticos). Como nos textos escritos pola autora de orixe irlandesa se observa un uso máis frecuente das colocacións, en ambos os córpora, normalizamos todos os resultados a 10.000 palabras nas tres orixes das que dispomos (Irlanda, Inglaterra e EE.UU.), independentemente do xénero ó que pertencen. Na Táboa 5 móstranse os datos resultantes. O Gráfico 3 permite apreciar de maneira máis clara as diferenzas entre as tres zonas.

XÉNERO	AUTOR	NT	ORI.	NT ORIXE
Ciencias da vida	Wakefield, (1816)	12'1	Ing	NT=59'6 N(10.000)= 14'9
	Pratt, (1840)	7'9	Ing	
Ficción	Brontë, (1857)	20	Ing	
	Gaskell, (1849/1848)	19'6	Ing	
Ciencia da vida Astro	Agassiz, (1859)	13'7	USA	N=13'7
	Clerke, (1893/1885)	18	Irla	NT=68'4 N(10.000)= 22'8
Ficción	Edgeworth, (1812)	29'5	Irla	
	Somerville, (1894)	20'9	Irla	

Táboa 5: Resultados normalizados segundo a orixe

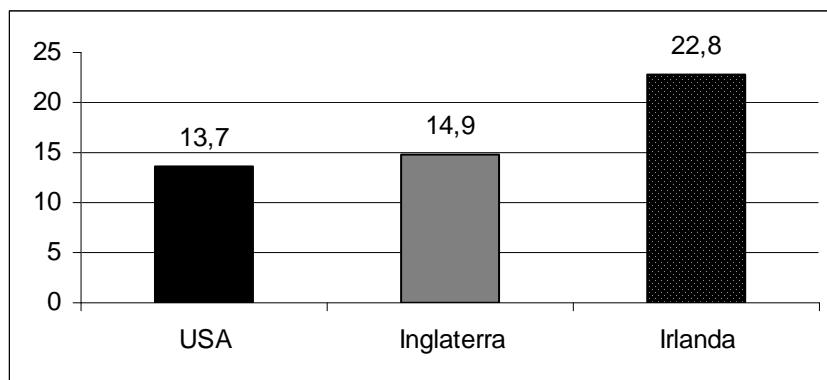

Gráfico 3: Distribución normalizada segundo a orixe

Igual que resultou en todos os estudos que realizamos con anterioridade, facendo unha análise diacrónica do emprego dun tipo determinado de colocación en diferentes xéneros, as escritoras de orixe irlandesa, tanto en ficción coma en ciencia, son as que máis se valen deste recurso. É posible que a variedade de inglés usada polas autoras irlandesas estea influída dalgún xeito pola lingua propia do seu país¹⁴, o gaélico, e que este sexa un recurso aínda máis común nesa lingua. Non obstante, non temos aínda datos suficientes que demostren unha causa-efecto entre o uso das colocacións e a influencia da lingua e da cultura irlandesas. En consecuencia, sería necesario un estudo máis detallado de textos desta orixe para que esta explicación deixara de ser unha hipótese, aínda que cada vez máis plausible.

¹⁴ Este proceso é normal entre moitas linguas que viven en contacto continuo. Por exemplo, na produción lingüística en castelán por parte de galegofalantes apréciase unha utilización indiscriminada dos verbos *sacar* e *quitar*. Tamén é común na zona do sur de Galicia o uso do verbo *mirar* co sentido de *ver* ou a non utilización de tempos compostos por parte de moitos dos castelán falantes de orixe galega.

Por último ímonos centrar nos tres verbos seleccionados, *make*, *take* e *do*, segundo o xénero (Gráfico 4). Tanto no corpus de ciencia como no de ficción *make* é o verbo máis utilizado dos tres colocativos que seleccionamos. Este resultado cadra cos estudos diacrónicos realizados con anterioridade nos diferentes períodos da lingua inglesa (Brinton e Akimoto 1999). Con relación ó verbo *do*, en moitos casos un dos empregados xunto con *make* en varias das colocacións inglesas coas que nos atopamos nos séculos XVIII e XIX, observamos que a súa utilización é moi escasa, pasando a ser inexistente ou case inexistente no corpus de ciencia (1,0,1'5,0). No corpus de ficción, aínda que os resultados son escasos, a utilización de *do* é un pouco máis evidente (7'5, 4'9, 2'5, 3'7)¹⁵.

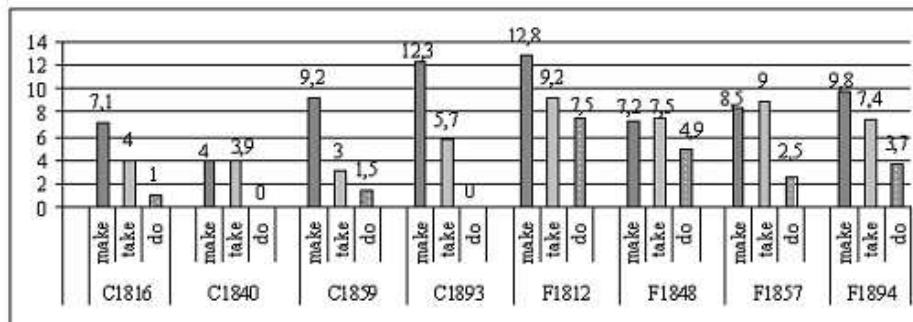

Gráfico 4: distribución temporal e por xénero dos verbos

No Gráfico 5 amósase a distribución normalizada (10.000 palabras) dos tres verbos no total do corpus analizado. Os resultados do corpus apoian e confirman claramente que *make* se impón en frecuencia de uso a *do*, localizando case catro veces máis exemplos con *make*. O emprego de *take*, segundo os resultados, mantense máis estable dentro dos dous córpora. Aínda que menor no corpus de ciencia, a súa distribución ó longo do

¹⁵ Nos séculos X e XI, segundo Akimoto e Brinton (1999), o verbo *make* (*gemacian*), como verbo colocativo, incrementa o seu uso de maneira considerable. Posteriormente o verbo *do* sofre un abandono paulatino dende os séculos XI e XII (Matsumoto 1999:61), o que pode explicar a súa escasa presenza nas nosas colocacións. Nunha comparación dalgunhas das colocacións con *do* no inglés antigo (OE) con esas mesmas colocacións no inglés actual (PE) obsérvase unha tendencia xeral cara o uso de *make* (Matsumoto 1999; Akimoto e Brinton 1999).

OE <i>offrunge don</i>	→	PE <i>make an offering</i>
OE <i>onsægdnesse don</i>	→	PE <i>make a sacrifice</i>
OE <i>gife don</i>	→	PE <i>make a gift</i>
OE <i>behatan don</i>	→	PE <i>make a promise</i>

Non obstante, os cambios non se dirixen sempre na mesma dirección. Do mesmo xeito, algunha das colocacións que foron empregadas con *make* no século XIX ((7) e (8)) ou incluso no inglés antigo como os exemplos (9) e (10) documéntanse hoxe en día nos dicionarios de colocacións con *do* e viceversa, e incluso con algún outro verbo colocativo (exemplo (11)).

- (7) *Make a preparation* (Gaskell 1849) → PE *do a preparation* (OCD 2002)
- (8) *Make justice* (Edgeworth 1812) → PE *do justice* (OCD 2002)
- (9) OE *gamen macian* → PE *do sport* (OCD 2002)
- (10) ModE *labore make* → PE *do labour* (BBI 1997)
- (11) *Do a description* (Brontë 1857) → PE *give a description* (BBI 1997)

período non presenta grandes fluctuacións (4, 3'9, 3, 5'7). Do mesmo xeito no corpus de ficción, aínda que cunha presenza maior, os resultados tampouco poden ser considerados reveladores e si máis ou menos homoxéneos (9'2, 7'3, 9, 7'4).

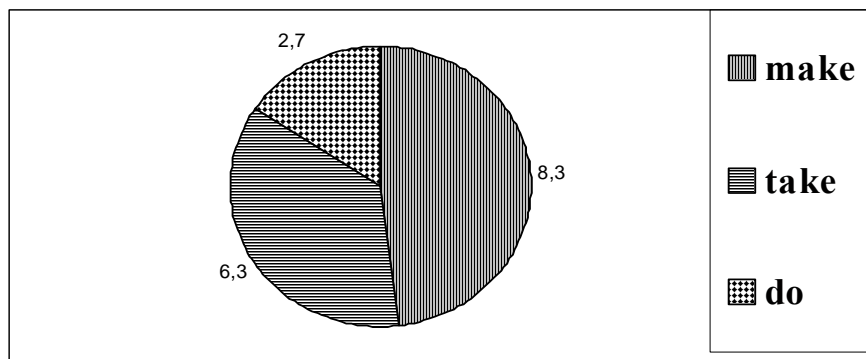

Gráfico 5: distribución normalizada dos tres verbos

5. Comentarios finais

Este estudo céntrase na busca de colocacións inglesas formadas polos verbos *make*, *take* e *do* seguidas dun nome nun corpus do século XIX cunha parte de ficción e unha parte científica escritas ambas as dúas por mulleres. Comparáronse os resultados das dúas partes do corpus para enriquecer a análise seguindo unha serie de parámetros que os propios criterios de compilación das dúas partes do corpus nos permitían aplicar, como son: o seu uso na ficción e na ciencia, a evolución ó longo do século, a distribución segundo o xénero ou o tipo de texto, o emprego segundo a orixe da autora ou segundo a idade.

No tocante á utilización destas colocacións os resultados son claramente favorables ó corpus de ficción. Un resultado que a primeira vista é evidente, pero que non se repetiu noutros estudos realizados con mostras escritas por homes. O seguinte paso será repetir a busca con mostras das mesmas disciplinas e das mesmas datas pero escritas por homes, para observar se é este parámetro o causante deste resultado.

Se excluimos os datos extraídos do texto irlandés no corpus de ficción vemos que os resultados se manteñen estables ó longo do século. Non obstante, no corpus científico, os resultados son máis baixos que no de ficción e a súa evolución ó longo do período é máis desigual. No caso desta parte do corpus os resultados pódense ver afectados polos diferentes tipos de texto e, novamente, pola orixe dunha das autoras, Irlanda.

Na análise dos tipos de texto utilizouse unha clasificación da mostra segundo o grao de especialización adxudicado a cada tipo. Aínda que os resultados confirman as nosas hipóteses en relación ó ensaio (máis especializado, polo tanto menos colocacións) e en relación ó libro de texto (menos especializado, polo tanto máis colocacións), as outras dúas mostras non seguen o proceso esperado. No caso do tratado, comprobamos que se

trata dunha historia popular da astronomía, polo que o seu menor grao de especialización se vería xa apoiado polo adxectivo “popular” incluído no título, e ademais foi escrito por unha autora irlandesa, o que é case evidente que favorece o uso de máis colocacións. No caso das cartas, un medio moi empregado sobre todo no século XVIII polas mulleres que querían publicar un libro sobre un tema concreto e que Priscilla Wakefield segue empregando aquí para publicar o que en realidade é un manual ou un primeiro libro “familiar” sobre os insectos, os resultados son inferiores ó esperado. Non obstante, neste caso, a pesar do suposto carácter tamén popular da obra, o emprego de colocacións sitúaa na segunda posición en menor frecuencia no uso de colocacións. Cómpre, polo tanto, seguir empregando este parámetro en investigacións futuras para podermos chegar a resultados máis concluíntes.

Pola contra, a orixe das escritoras si que reforza a nosa case probada hipótese de que os autores de orixe irlandesa, tanto en ficción coma en ciencia, son os que máis empregan este recurso. É posible que a variedade de inglés empregada polos autores irlandeses estea influída dalgún xeito pola lingua propia do seu país, o gaélico. Non obstante, non podemos afirmar aínda que este resultado sexa produto dunha transferencia directa dunha lingua á outra, aínda que todos os estudos realizados sinalan esa dirección.

Tampouco resultou de momento confirmada a nosa hipótese de que as autoras de maior idade podían facer un menor uso das colocacións debido a unha postura máis conservadora coa lingua, sobre todo nun momento no que empregar estas colocacións denotaba unha clase social máis baixa e estaba visto como un signo de modernidade.

Por último, no tocante ós resultados dos tres verbos colocativos, *make* destaca, como era de esperar. Os exemplos que empregan *make* cuadriplícan ós de *do*. Estes dous verbos pasaron algúns períodos de convivencia cos mesmos lexemas: optábase polo uso de *do* nos períodos máis temperáns e pasa a ser substituído por *make* na actualidade. O caso contrario, aínda que non tan frecuente, tamén se pode observar ó longo da historia, o que avala en certo xeito a suposta arbitrariedade que se lles atribúe a moitas destas colocacións.

Apéndice A

	MAKE	TAKE	DO		
ABATEMENT1.3	1			APOLOGY1.2	1
ACKNOWLEDGMENT1.5	2			APPEAL1.5	1
ACCOUNT1.		2		APPEARANCE1.1	5
ACQUAINTANCE1.1A	4			ARRANGEMENT1.7	2
ADVANCE1.2A	2			ASCENT1.1A	1
ADVICE1.5	6			ASSERTION1.4	1
AFFIDAVIT1.1A		1		ASSUMPSIT1.1A	1
ALLOWANCE1.9	1			ATTEMPT1.1A	4
ALLUSION1.4A	1			ATTEMPT1.3	1
ALTERATION1.1	1			BACON1.1A	1
AMENDS1.2	1			BARGAIN1.2A	2
ANSWER1.3	4			BARRISTER1.1	1

BED1.1A	1		EFFORT1.2A	7	
BEND2.4A		1	EGG1.1B		1
BEST A.III.9A.B	2		ENEMY1.1A	1	
BEST A8B		13	ENTRANCE1.1A	1	
BLUNDER1.2	1		ERRAND1.2A		1
BLUSTERING. VBLN1.2	1		EXCEPTION1.1A	1	
BOAT1.1A		1	EXERCISE1.6A		1
BOW2.1	2		EXIT1.2A	2	
BREAKFAST1.1A	1		EXPERIMENT1.1A	1	
BREATH1.3A		6	FACE1.6A	2	
BUSINESS1.15A		8	FANCY1.8A		6
CALL1	1		FAREWELL1.A1	2	
CARE1.3A		14	FAVOUR1.2A		5
CARE1.4A		9	FEAST1.1C		1
CHAIR1.1A		3	FIGURE1.7C	1	
CHANGE1.4A	4		FLIGHT1		1
CHARGE1.10A	1		FOOL1.3	11	
CHOICE1.1A	1		FOOTING. VBLN1.8A		1
COACH1.1A		1	FORM1.1A		3
COFFEE1.1A		1	FORTUNE1.6	3	
COLD1.4B		1	FRIEND1.1A	6	
COMPLIMENT1.1A	3		FUN1.2A	1	
CONCESSION1.1A	2		GESTURE1.4A	2	
CONVERSATION1.7A	1		GLANCE1.4A		1
COURAGE1.3D		3	GRAZING. VBLN1.1		2
COURSE1.17	1		GRIMACE1.2	2	
CREDIT1.5B		1	GROUNDWORK1.1B	1	
CUT1	2		HABIT1.9A	1	1
CUTTING1.A		1	HARM1.1A		12
DASH1.8A	1		HASTE1.1	3	
DEBUT1.1	1		HAVOCK	1	
DEED1.1A		1	HOLD1.2A		4
DELAY1.1A	1		HOLE1.1	7	
DELIGHT1.1A		1	HOLIDAY1.2B		2
DEMAND1.1A	1		HOMAGE1.3		1
DEPARTURE1.4		1	HONOUR1.1C		10
DESCRIPTION1.2A		1	IMPRESSION1.6B	6	1
DIFFERENCE1.1A	6		INITIATIVE1		1
DIFFICULTY1.1A	4		INJUSTICE1.1A		2
DIRECTION1.9A		1	INQUIRY1.2B	7	
DIRECTIONS1.5A		1	INSPECTION1.1A	3	
DISCOVERY1.2A	3		INTEREST1.7A		8
DISHONOUR1.1A		1	INVITATION1.1A	1	
DISTANCE1.8		1	JEST1.5	1	
DISTINCTION1.3	1		JUSTICE1.11A		20
DIVISION1.A	1		JUSTICE1.3	1	
DOUBT1.1A	1		KINDNESS1.4B		1
DRAWING1.A	1		LEAD		1
DUTY1.4A		10	LEAVE1.1A		1

LESSON1.4A	3		PRESENT2.2A	2	
LIBERTY1.5A	4		PRIDE1.4A		1
LOOK1.1A	2		PROFIT1.1A	1	
LOVE1.7G	2		PROGRESS1.4B	2	
MARK1.13A	1		PROMISE1.1A	4	
MATCH1.10A	1		PROPOSAL1.3A	3	
MEAL2.2A	1		PROTEST1.4A	1	
MEASURES1.21A	4		PROTESTATION1.3A	1	
MESS1.3A	1		PULL2.1A		3
MINUTE1.1A	1		PUNCH3.1		1
MISCHIEF1.2A		4	PURCHASE1.6A	3	
MISTAKE1.1A	5		REFERENCE1.4A	1	
MODE1.4A	1		REFUGEE1.1A		1
MOMENT1.1A	2		REMARK1.3A	1	
MONEY1.1A	9	4	REMITTANCE1.1A	1	
MONTH1.1A	1		REPARATION1.5A	1	
MOTION1.3A	3		REPLY1.1A	3	
MOUTHFUL1.1A	1		REPORT1.2A	1	
MOVE1.4	1		REPRESENTATION1.5A	1	
MOVEMENT1.1A	2		REQUEST1.2A	2	
NAME1.1A	2		RESISTANCE1.1A	1	
NAP2.1A	1		RESOLUTION1.14A	2	
NOISE1.1A	7		REST1.3A		2
NOTE2.4A	1		RETREAT1.3A	2	
NOTICE1.5A	9		REVENGE1.1A		2
OATH1	2		ROAD1.4A		4
OBEISANCE1.3A	2		ROOM1.2A	2	
OBJECTION1.1A	1		ROW2.2	2	
OBSERVATION1.5A	11		ROW3.1		1
ODDS1.1C	1		RUE1.1A		1
OFFER1.1A	2		RULE1.1A	1	
OFFICE1.1A		1	SACRIFICE1.1A	3	
OPENING. VBLN1.2A	2		SEARCH1.1A	1	
OPPORTUNITY1.2A	6		SEAT1.6A		10
PAINS1.6A	8		SECRET1.3A	1	
PART1.15A	5		SENSATION1.3B	2	
PATIENCE1.1B	2		SENSE1.27	1	
PAUSE1.1A	1		SERVICE1.19A		2
PETITION1.4B	1		SHIPWRECK1.2	1	
PICTURE1.4A	2	1	SHOUT2.1A	1	
PLACE1.13A	15		SIDE1.15A		2
PLACE1.3B	1		SIGN1.1A	1	
PLACE1.9A	1		SIGNAL1.2A	2	
PLEASURE1.1A	6		SIN1.2A		1
POINT1.28A	2		SLEEP1.1A		1
POSSESSION1.1A	7		SNATCH1.3A	1	
POTSHEEN1.1A	1		SNUB1.1A		1
PRECAUTION1.2A	1		SNUFF3.1		2
PREPARATION1.1A	2		SOUND3.1A	2	

SOUP1.1A	1		TROUBLE1.3	8	
SPEECH1.2A	3		TURN1.10A	1	
SPIRITING. VBLN1.2		1	TURN1.15A		1
STAGE1.5A		1	TURN1.16		2
STAND1.11A		1	TURN1.17		1
STAND1.4A	1		TURN1.23		1
STARE2.3		2	TURN1.28A		1
START2.5A	1		USE1.1A	3	
STEP1.3A		3	VIEW1.5A		2
STROLL1.2		1	VIGOUR1.1A		1
STRUGGLE1.1A	2		VISIT1.1A	3	
STUDY1.1A	1		VOYAGE1.A	1	
STUPOR1.2A		1	VOW1.1A	1	
SUFFERING. VBLN1.2		2	WALK1.1A		5
SUGAR1.1A		1	WATER1.1A		1
SUGGESTION1.2A	1		WAY1.1A	7	
SUM1.6A		1	WAY1.7	9	1
SURVEY1.3A		1	WIFE1.2A	1	1
SUSTENANCE1.5		1	WILL1.23A	3	
SWEEP1.5A	1		WING1.14B		1
TEA1.2A	5	4	WONDER1.3A	1	1
THING1.4		20	WORD1.1		1
TIME1.8A		9	WORK1.1		1
TOUR1.3		2	WRONG2.1A		2
TRANSIT1.1A		1	YARD2.9A	1	
TRAVELLING. VBLN1.1A		1	YEAR1.1A		1
TRIP1.3C	1				

Apéndice B

Fontes primarias

- AGASSIZ, Elizabeth (1859): *A First Lesson in Natural History*. Boston: Little, Brown and Company / London: Sampson Low, Son and Company.
- BRONTË, Charlotte (1857): *The Professor*. London: Smith, Elder & Co. *Nineteenth-century Fiction*. <<http://collections.chadwyck.co.uk>>. [Data de consulta: 20-10-2003].
- CLERKE, Agnes M. (1893): *A Popular History of Astronomy during the Nineteenth Century*. London: Adam & Charles Black.
- EDGEWORTH, Maria (1812): *The Absentee*. London: Johnson & Co. *Nineteenth-century Fiction*. <<http://collections.chadwyck.co.uk>>. [Data de consulta: 20-10-2003].
- GASKELL, Elizabeth (1848 /1849): *Mary Barton: A Tale of Manchester*. London: Chapman and Hall. 1849³ *Nineteenth-century Fiction*. <<http://collections.chadwyck.co.uk>>. [Data de consulta: 20-10-2003].
- PRATT, Anne (1840): *Flowers and their associations*. London: Manning and Mason.
- SOMERVILLE, Edith OE.; ROSS, Martin (1894): *The Real Charlotte*. London: Ward & Downey Ltd. *Nineteenth-century Fiction*. <<http://collections.chadwyck.co.uk>>. [Data de consulta: 20-10-2003].

WAKEFIELD, Priscilla (1816): *An introduction to the natural history and classification of insects, in a series of familiar letters*. London: printed for Darton, Harvey and Darton.

6. Referencias bibliográficas

- AKIMOTO, Minoji; BRINTON, Laurel (1999): “The Origin of the Composite Predicates in Old English”, en BRINTON, Laurel; AKIMOTO, Minoji (eds.), 21-58.
- ALLERTON, D. J. (2002): *Stretched verb constructions in English*. London/ New York: Routledge.
- ALONSO RAMOS, Margarita (2004): *Las construcciones con verbos de apoyo*. Madrid: Visor Libros.
- BAILEY, Richard W. (1999): *Nineteenth-century English*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- BBJ= *BBJ Dictionary of English Word Combinations* (1997). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- BEAL, Joan. C. (2004): *English in Modern Times: 1700-1945*. London: Arnold.
- BIBER, Douglas ; JOHANSSON, Stig ; LEECH, Geoffrey ; CONRAD, Susan ; FINEGAN, Edward (2000) : *Grammar of Spoken and Written English*. London: Longman.
- BRINTON, Laurel; AKIMOTO, Minoji (eds.) (1999): *Collocational and Idiomatic Aspects of Composite Predicates in the History of English*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins.
- CATTELL, Ray (1984): *Syntax and Semantics: Composite Predicates in English*. Vol. 17. Sydney, Australia: Academic Press.
- CLARIDGE, Claudia (2000). *Multiword Verbs in Early Modern English: A Corpus-based Study*. Amsterdam/Atlanta: Rodopi.
- CRESPO, Begoña; MOSKOWICH, Isabel (2009): “CETA in the context of the *Coruña Corpus*”, en *Literary and Linguistic computing* 25/2, 153-164.
- CURME, George O. (1947). *English Grammar*. New York: Barnes and Noble.
- DIRVEN, René; GEIGER, Richard (eds.) (1989): *A User's Grammar of English: Word, Sentence, Text, Interaction*. Frankfurt am Main/New York: Verlag Peter Lang.
- DIXON, Robert M. W. (1992): *A New Approach to English Grammar on Semantic Principles*. Oxford: Clarendon Press.
- DOWNING, Angela (1982): “Un tipo de relaciones sintagmáticas en inglés”, en *Filología Moderna* 74/76, 241-259.
- GLEDHILL, Christopher (2000): *Collocations in Scientific Writing*. Tübingen: Günter Narr.
- GÖRLACH, Manfred (2004): *Trends in Linguistics: Text Types and the History of English*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- HILTUNEN, Risto (1999). “Verbal Phrases and Phrasal Verbs in Early Modern English”, en BRINTON, Laurel; AKIMOTO, Minoji (eds.), 133-166.

- HOFFMANN, Sebastian; LEHMANN, Hans M. (2000): “Collocational Evidence from the BNC”, en KIRK, John M. (ed.): *Corpora Galore: Analyses and Techniques in Describing English*. Amsterdam/Atlanta: Rodopi, 17-32.
- HOLMES, Janet (1999): “Women’s Talk: The Question of Sociolinguistic Universals”, en COATES, Jennifer (ed.): *Language and Gender: A Reader*. Oxford/Malden: Blackwell Publishers, 461-483.
- KYTÖ, Merja (1999). “Collocational and Idiomatic Aspects of Verbs in Early Modern English”, en BRINTON, Laurel; AKIMOTO, Minoji (eds.), 167-206.
- KYTÖ, Merja; RUDANKO, Juhani; SMITTERBERG, Erik (2000): “Building a bridge between the present and the past: A Corpus of 19th-century English”, en *ICAME Journal* 24, 85-98.
- LABOV, William (1991): *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- LAREO, Inés (2006): “Compilación y explotación de un corpus con fines específicos”, en *RAEL* 5, 87-106.
- (2008): “Analysing a type a collocation. Make-complex predicates in 19th century science and fiction”, en *Revista Canaria de Estudios Ingleses* 57, 165-180.
- (2009a): *Estudio de las estructuras verbo-nombre en un corpus de textos literarios. Las colocaciones en Inglés Moderno Tardío*. München: LINCOM Europa.
- (2009b): “Make-collocations in Nineteenth-Century Scientific English”, en *Studia Neophilologica* 81, 1-16.
- (2010): “New trends exploring the language of science. *The Corpus of English Texts on Astronomy* (CETA) and its tool (CCT) in the context of the *Coruña Corpus*”, en GEA-VALOR, M.LLuísa; GARCÍA, Isabel; ESTEVE, M.José (eds.): *Linguistic and Translation Studies in scientific Communications*. Bern/Berlin/N York/Oxford, 131-156.
- (2011): “The Corpus of English Text on Astronomy (CETA). A corpus-driven approach to explore the use of complex predicates in 18th century English scientific writings”, en MOSKOWICH-SPIEGEL FANDIÑO, Isabel; CRESPO, Begoña (eds.): *Astronomy ‘playne and simple’: The Writing of Science between 1700 and 1900*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins (en prensa).
- LAREO, Inés; ESTEVE, M. José (2008): “18th Century Scientific Writing: a Study of make Complex Predicates in the *Coruña Corpus*”, en *Icame Journal* 32, 69-96.
- LAWLESS, Emily (1904): *Maria Edgeworth*. London: MacMillan.
- LEED, Richard; NAKHIMOVSKY, Alexander (1990): “Lexical Functions and Language Learning”, en STEELE, James (ed.): *Meaning-Text Theory: Linguistics, Lexicography and Implications*. Ottawa: University of Ottawa Press, 365-375.
- MATSUMOTO, Meiko (1999): “Composite Predicates in Middle English”, en BRINTON, Laurel; AKIMOTO, Minoji (eds.), 59-96.
- MEL’ČUK, Igor (1995): “Phrasemes in Language and Phraseology in Linguistics”, en EVERAERT, Martin; VAN DER LINDEN, Erik-Jan; SCHENK, André;

- SCHREUDER, Rob (eds.): *Idioms: Structural and Psychological Perspectives*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 167-232.
- (1996): "Lexical Functions: a Tool for the Description of Lexical Relations in a Lexicon", en WANNER, Leo (ed.): *Lexical Functions in Lexicography and Natural Language Processing*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing, 37-102.
- (1998): "Collocations and Lexical Functions", en COWIE, Anthony Paul (ed.): *Phraseology: Theory, Analysis and Applications*. Oxford/ New York: Oxford University Press, 23-53.
- MEL'ČUK, Igor; POLGUERE, Alain (1987): "A Formal Lexicon in the Meaning-Text Theory (or How to Do Lexica with Words)", en *Computational Linguistics* 13, 276-289.
- MELE, Margarita; MARTÍN ARISTA, Javier (2001): "Formación y Desarrollo del Inglés Moderno", en DE LA CRUZ, Isabel; MARTÍN ARISTA, Javier (eds.): *Lingüística Histórica Inglesa*. Barcelona: Ariel, 573-623.
- MILROY, James; MILROY, Lesley; HARTLEY, Sue (1994): "Local and Supra-local Change in British English: The Case of Glottalisation", en *English World-Wide* 15/1, 1-33.
- MOSKOWICH-SPIEGEL FANDIÑO, Isabel; CRESPO, Begoña (2007): "Presenting the Coruña Corpus: A Collection of Samples for the Historical Study of English Scientific Writing", en PÉREZ GUERRA, Javier; GONZÁLEZ-ÁLVAREZ, Jorge; BUENO-ALONSO, Esperanza (eds.): *Of Varying Language and Opposing Creed: New Insights into Late Modern English*. Berlin/New York: Peter Lang, 341-357.
- MOSKOWICH-SPIEGEL FANDIÑO, Isabel; PARAPAR LÓPEZ, Javier (2008): "Writing Science, compiling Science. The Coruña Corpus of English Scientific Writing", en LORENZO MODIA, M. Jesús (ed.): *Proceedings from the 31st AEDEAN conference*. A Coruña: Universidade da Coruña, 531-54.
- NICKEL, Gerard (1968). "Complex Verbal Structures in English", en *IRAL (International Review of Applied Linguistics)* 6/1, 1-21.
- OCD= *Oxford Collocations Dictionary for Students of English* (2002). Oxford: Oxford University Press.
- OED= *Oxford English Dictionary-online*. Oxford: Oxford University Press.
- OLSSON, Yngve (1961). *On the Syntax of the English Verb, with Special Reference to 'Have a Look' and Similar Complex Structures*. Göteborg/ Stockholm/Uppsala: ALMQVIST & WIKSELL.
- OSSELTON, Noel E. (1984): "Informal Spelling Systems in Early Modern English: 1500-1800", en BLAKE, Norman F.; JONES, Charles (eds.): *English Historical Linguistics: Studies in Development*. Sheffield: University of Sheffield, 123-137.
- PHILIPS, Susan U. y REYNOLDS, Anne (1988). "The Interaction of variable Syntax and Discourse in Women's and Men's Speech", en PHILIPS, Susan U.; STEELE, Susan; TANZ, Christine (eds.): *Language, Gender & Sex in Comparative Perspective*. Cambridge/New York/Melbourne: Cambridge University Press, 71-94.

- POUSTMA, Hendrik (1914-26). *A Grammar of Late Modern English*. Part I: *The Sentence*. First Half 1928. Part II: *The Parts of Speech*. Section IA 1914; IB 1916; II 1926. Groninger: P. Noordhoff.
- RENSKY, Miroslav (1964): “English Verbo-Nominal Phrases: Some Structural and Stylistic Aspects”, en *Travaux Linguistiques de Prague* 1, 289-299.
- STEIN, Gabriel (1991). “The Phrasal Verb Type ‘to Have a Look’ in Modern English”, en *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching* 29, 1-29.
- STRANG, Barbara M. H. (1986): *A History of English*. London / New York: Methuen.
- WIERZBICKA, Anna (1982). “Why can you have a drink when you can’t *have an eat”, en *Language* 58, 753-799.
- WOOLF, Virginia (1929): “Women and Fiction”, en CAMERON, Deborah (ed.): (1990): *Feminist Critique of Language. A Reader*. London/New York: Routledge, 33-40.
- WOTJAK, Gerd (1998): “Reflexiones acerca de construcciones verbo-nominales funcionales”, en WOTJAL, Gerd (ed.): *Estudios de fraseología y fraseografía del español actual*. Madrid: Iberoamericana, 257-279.